

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 1. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Kranjski stroji že brnijo!

Kranjski stroji že brnijo, tekstilno delavstvo jih je zopet poglajalo v obratovanje, kolektivna pogodba je sklenjena. Pa vendar je ostalo kranjskemu delavstvu še polno spominov, od katerih se nekateri zelo trpki in polni razočaranja, na zadnje mezdno gibanje ter stavko, ki je zavzela nepredviden obseg in se je gibala v novih mejah.

Teh občutkov se ne morejo znebiti niti vodje strokovnih organizacij, ki so bili poklicani, stavko voditi v pravih mejah in po delavskih interesih. V tej zavesti je spregovorila zadnja »Delavska Pravica«, glasilo kršč. socialistov, v dveh člankih, v katerih skuša zmanjšati utis »Slovenčevih« nedeljskih izvajanj ter opravičiti dejstvo, da so neodgovorni revolucionarno-politični činitelji dejansko igrali glavno vlogo pri vodstvu stranke.

Res, da kranjsko tekstilno delavstvo po večini ni bilo organizirano strokovno, toda gotovo je, da bi moralo 40% organizirano delavstvo bolje pokazati sadove organizacijske vzgoje kot se je pa to zgodilo. Stavka more imeti uspeh čim prej, če jo vodijo disciplinirani strokovničarji in če je dobro organizirana. Ravno v stavki se pokaže vrednost organizacijskega dela. V kranjski stavki je bilo pa lahko opaziti, da so obstoječe organizacije odpovedale, da so prevzeli pravo vodstvo stavkujočih v roke temni agenti in da so ti to vodstvo tudi držali v svojih rokah, dokler ni posegla vmes oblast in naredila konec njihovem uplivu. Kar je ravno tako žalostno, je pa to, da so nekateri iz poklicnega vodstva sedeli tudi v samozvanem hujšakškem vodstvu.

Nihče ne more kriviti za nezakonita dejanja delavskih mas, ki prav za prav niso vedele, zakaj gre, temveč le tiste činitelje, ki iščejo v vsakem delavskem gibanju pota do svojih ciljev. Odgovornost za nezakonita dejanja pripisuje naša javnost ravno tem mračnim elementom. Kajpada nosijo delno odgovornost tudi vsi oni, ki vidijo rešitev in zadovoljitev delavstva v »enotnih frontah proletarijata«, ki jih je postavil komunist Zinovjev že pred 13 leti na kongresu kominterne za cilj komunističnega udejstvovanja. In še bolj žalostno je, če kdo po bridkih izkušnjah ne vidi svoje zgrešene poti in se še dalje vne-ma za skupne fronte, v katerih igrajo komunisti kot najbolj levičarsko usmerjeni, glavno violino, in če še dalje jadikuje, kako strašno je delavstvo razbita na razne organizacije in »partije«. Čuditi se je le, da vsi ti prijatelji enotnih front ne gredo k marksizmu, temveč se igrajo še nadalje s raznimi barvami. Bridko se moti vsaka organizacija, ki misli pridobiti nekaj zase s frazami o enotni fronti. S tem goni delavstvo samo na vodo, ki jo goni mlin Moskve.

Nekateri komunistov ne vidijo in jih nočejo videti. Ti posili slepci so najboljši pomagači komunizmu. Ravno kranjski slučaj je pokazal, da komunistov od prevrata sem ni konec, čeprav se ne morejo kot taki udeleževati, temveč da še vedno obstojajo. Ubirajo le drugo taktiko. Gibljejo se med članstvom obstoječih organizacij in ga radikalizirajo. Organizacije pa proti njemu niso odporne zaradi po sili slepote. Komunisti so ravno nosilci ideje o skupnih frontah. Niso pa samo med članstvom in v nižjih organih, temveč se prerinejo s frazami o skrbi za delavske koristi tudi do vrhov strokovnega gibanja. Za to so dokazi v — sodnih arhivih. Menimo, da bo to pojasnilo popolnoma zadostovalo vsakomur in tudi »Pravičarju«.

Uboğa Delavska politika!

V veliki zadregi so sodrugi pri »Delavski politiki«. S takšno naslodo so svojčas poročali o zmagi sodrugov na Francoskem in v Španiji, kake slavošpeve so peli Blumu. Sedaj pa morajo zagovarjati blamažo francoskih in španskih rdečkarjev. Polom francoskega franka, ki je posledica umnega socialističnega gospodarstva in Blumove politike, skušajo pred-

„Pohod“, glasilo male skupine

jugo-fašistov, nekoliko skreganih z JNS, piše v št. 20.: »Nevarnost je, da se bo narod naveličal ljudskih front, pa si bo v svoji zdravi pameti sam zaželel močne roke, ki bi enkrat za vselej pomedla z vsemi temi frontami.« Pred tem kremenitimi izvajanjem pa polemizira z marksistič. ljudskimi frontami in ljudsko skupnostjo JRZ.

Mora biti res hudo za tako skupnico ljudi, da je nihče ne mara in da mora šele uživati nad bodočim svojim položajem, ki ga nikdar ne bo dosegla. Jugoslovani namreč so zaenkrat pri tako zdravi pameti, da jih ne mika pod protiljudski fašistični korobač in da se raje zadovolje z demokracijo, čeprav je včasih bolj skromna.

V isti številki »Pohod« (v resnici za ljudstvo le »Mimohod«) prinaša članek o narodnih svetnikih, v katerem ljubeznivo

namiguje, da skušajo katoliški Slovenci priboriti za A. M. Slomška čast oltarja, da zato že zbirajo denar in da taka stvar precej stane. Torej čisto v fašističnem žargonu, ki je tako zelo soroden v teh stvarih z marksističnim. Med vrsticami izraža tudi željo, da Slomšek ne bo vedno šolski patron.

Res hudo, da jugoslovanska vlada več ne sprašuje »Pohodovcev«, kateri možje naj se slave v šolah. Mogoče bi priporočil »Pohod« paganskega Peruna. Pa je že tako, da fašizem pri nas ni v modi. Pa pustimo. Hud kontrast povzroča »Pohod« vsekakor, ko piše na eni strani tako malo katoliško o Slomšku, na drugi strani pa prinaša sliko župnika Barleta, podpredsednika N. O. Ne vemo, komu naj na tej enotnosti bolj čestitamo.

Železniški delavci, člani JRZ iz Maribora — pri svojem ministru dr. Spahu.

Po priporočilu g. ministra dr. Kreka in tajnika JRZ v Mariboru g. Krajca so bili sprejeti pri g. železniškem ministru dr. Spahu v Belgradu železniški delavci iz Maribora, člani kluba železničarjev JRZ. Deputacija mariborskih železniških delavcev je potovala v Belgrad brez dijet in na svoje stroške in ni hodila tja samo na uro gledat, temveč je prišla do najmerodajnejšega mesta, kjer je predložila ministru skrb in težave, ki padajo danes na slovenskega železniškega nameščenca. In prav je tako, da gredo delavci sami na take intervencije. Oni bodo vedno znali najboljšje zastopati svoje interese, ker sami najbolje vedo, kje jih čelvelj žuli.

Deputacija si je nadela nalogo, rešiti nekaj najbolj perečih vprašanj železniškega delavstva. Vedoč pa, da se dajo take stvari le postopoma reševati, je predložila g. ministru zaenkrat samo štiri najnujnejše stvari, pri katerih pa je dobila zagotovilo, da bodo vse rešene. Ta vprašanja so:

1. Za progovno delavstvo naj se izda kredit gradbenemu oddelku ljubljanske oblasti, da se ne bodo pošiljali več na brezplačen dopust, kakor druga leta. Saj se nahajajo progovni delavci v najtežjem materialnem položaju, najmanj zaslužijo, potrebni pa so kakor vsak človek vsaj takega zaslužka, da bodo lahko skromno živeli.

G. minister je deputaciji zagotavljal, da bo izposloval za gradbeni oddelak ljubljanske direkcije tozadeven kredit, ker sam uvideva, da je delo na progah potrebno.

2. Deputacija je prosila g. ministra, naj se prekliche odlok generalne direkcije, s katerim se je ukinilo izdavanje starih lesnih odpadkov, ki so samo za drva. Naj se izda novi odlok, da se taka drva smejo zopet prodajati delavcem, kakor poprej. To vprašanje se je rešilo na ta način, da je g. minister podpisal akt, da sme delav-

nica prodajati stare odpadke delavcem po Din 5.— za kub. meter, ne pa kakor poprej za Din 20.—. Vidi se, da pozna g. minister težek položaj železniških delavcev, ker je znižal ceno drv. Od podrejene oblasti si železničarji želijo samo še to, da se ta rešitev čimprej pošlje na delavnico drž. železnice, ne pa da bi se zavlačevala mesece in mesece. Sedaj je najpripravnejši čas, da se vsak založi s kurjavo za zimo ter si že beli glavo, kje vzeti denar za drva.

3. Delavci in dnevničarji, ki vršijo službo reguliranega osebja in imajo strokovni izpit, naj se regulirajo po zakonu o železniškem osebju. Pri nas v Mariboru vršijo delavci in dnevničarji, ki so vsi položili strokovni izpit, regulirano službo že leta in leta, ni pa bilo za nje nikdar potrebne-ga kredita.

Na tretjo točko je g. minister odgovoril, da stremi za tem, da se postopoma regulirajo vsi, ki vršijo regulirano službo, da pridejo vsi na vrsto in da je ravno sedaj prevedbo prve skupine že podpisal. Tudi iz tega se vidi, da vlada sedaj v ministrstvu stremiljenje, da se še ta pereča krivica popravi.

4. Važna je bila četrta točka, ki jo je deputacija predložila g. ministru: Premija za pospešeno delo v železniških delavnicah naj se uredi v vseh delavnicah enako. Dosedaj je v Mariboru ta premija najnižja, življenjske potreščine pa so najdražje.

Pri tej točki je g. minister začuden ugotovil, da ima obvestilo, da so premije v mariborskih delavnicah najvišje. Deputacija mu je dokazala ravno nasprotno ter je na podlagi tega uvidel, da so njene navedbe pravilne in da je premija v resnici najnižja v Mariboru. Izjavil je, da bo to vprašanje proučil in bo potem odredil, da bodo mariborske železniške delavnice plačevale iste premije, kakor se plačujejo v vseh drugih delavnicah.

Krasna zmagā JRZ v Moravski banovini.

Preteklo nedeljo so se vršile v Moravski banovini občinske volitve v 740 občinah. Krasno zmago je odnesla JRZ, ki si je priborila 631 občin. Združena opozicija je zmagala samo v 58, Hodžerovci v

35, JNS v 9. Glavni odbor Ace Stanojeviča pa v 3 občinah. Te volitve so pokazale, da ima JRZ tudi v Srbiji ogromno večino. JRZ je dobila skupno 230.129 glasov, vsa opozicija pa 69.845.

očiti kot veliko pridobitev, od katere bodo imeli škodo bogataši, delavci pa dobiček. Vprašamo pa »Delavsko politiko«, kedaj so imeli še siromaki kakšen dobiček od poloma valute. Spomnimo se samo na naše razmere ob zaključku vojne, ko je prišel polom denarja. Pridobili so s polomom samo bogataši in verižniki, revno ljudstvo pa je nosilo stroške. Tako bo sedaj tudi v Franciji. Kdo pa bo najbolj udarjen z draginjo, ki je posledica razvrednotenja denarja, če ne delavec in ubogi kmet? Saj vidimo, kako je bilo pri nas. Bogataši so svoj denar že zdavnaj

pred polomom spravili na varno in so kvečjemu z njim samo profitirali na škodo delavca. »Delavske politike« res ne zavidamo, ko mora zagovarjati polomije svojih sodrugov v Franciji. — Zanimivo je tudi »vojskovanje« Delavske politike v Španiji. Še vedno naprej zmaguje s svojimi rdečimi teroristi, pa je »zmagala« tako daleč, da v svoji zadnji številki že obupno toži, da so prišle bele čete pred Madrid in da je položaj zelo resen. Takšnih »zmag« privoščimo Delavski politiki še več, pa bo kmalu konec bratomornega žalostnega klanja na Španskem.

Krekov spomin obhajamo ...

8. oktobra 1917 je umrl dr. Janez Ev. Krek, največji slovenski genij in mož zadnjih stoletij. Umrl je v borbi, sredi borbe za novo narodno državo Jugoslavijo. Boril se je zanj, dočkal je ni. Njen prihod je le slutil in gledal v svoji preroški viziji. Kot Mojzes, je tudi on pripeljal svoje ljudstvo do svobodne države, vanjo pa tudi on ni vstopil. Dr. Krekova borba za narodnostno-državlanski sen Slovencev in Jugoslovancev sploh je bila njegova zadnja borba.

Dr. Krek je začel z borbo, ki jo je organiziral med delavci za njihove pravice. Vedoč, da je delavstvo glede na značaj svojega stanu poklicano v prvi vrsti za boj, je najprej organiziral ta stan in se ga ves čas svojega udejstvovanja posluževal pri svojih prizadevanjih. Po dr. Krekovi zaslugi je dobilo delavstvo pri nas tisto mesto v krščanskem ljudskem gibanju, ki ga zavzema.

Krek je bil delavstvu nosilec luči in so-vražnik teme. Mahnič je bil tisti, ki je prinesel luč in povzročil opredelitev po nazorih v naših srednjih in izobraženih slojih. Dr. Krek pa ima zaslugi, da je prinesel luč resnice med slovensko delavstvo in ločil krščanski tabor od protikrščanskega, marksističnega. Do Kreka nismo poznali zavednega, krščanske mislečega delavstva. Vse je bilo zavito v neko meglo, v kateri se je motala Karl Marksova postava in dajala delavstvu svoj pečat. Dr. Krek pa je pokazal na socialni program krščanstva in zbral zanj močan del slovenskega delavstva v organiziranih vrstah. Prišel se je pohod kršč. socialnega gibanja.

Prišla je svetovna vojna, dr. Krekova smrt, boljševiska revolucija in mir. Težina delavskega vprašanja in socialistična propaganda sta napravili povsod in tudi med vrstami krščanskega delavstva mnogo častilcev in vernikov Karla Marksa. Socialisti so že prišli do upanja, da bo krščansko strokovno gibanje utonilo počasi v njihovem socialističnem gibanju. Prezgodnje veselje! Dokaz za to je, da se krščansko delavstvo drami, da se organizira pri nas v novih krščanskih strokovnih organizacijah, v katerih hoče gojiti pristen in nepokvarjen krekovski duh, ustaviti marksistično poplavo in delati za rešitev delavskega vprašanja po krščansko-socialnih načelih. Ta današnji pojav je prav tako zelo nujen, kot je bil nujen dr. Krekov nastop pred 40 leti.

Kdor hoče spoznati dr. Kreka, naj bere njegove spise. Iz njih priobčujemo v naslednjem nekatero njegovo najznačilnejše misli, ki jih je govoril ali zapisal.

Naša pesem.

Bratje, tesno se združimo,
pojmo vnetega srca!
Svetu glasno naznanimo,
da smo enega duha!
K zmagi prapor naš se vije
v varstvu Matere Marije;
njemu ne preti propast,
delu veje v slavo, v čast!

Bog nas je za srečo ustvaril,
v kazen pa zaprl nam raj,
glavo, roke nam podaril,
da dobimo ga nazaj.
Zakon dela svetu dan je,
svet brez dela so le sanje.
Delo je človeku last:
delu slava, delu čast!

A gorje mu, kdor nesrečen
se samo prsti drži,
mu neznan namen je večn,
sreče si le tod želi.
V teh željah, da tukaj srečo
zamenjali tam bi z večno,
trdno stojmo, kakor hrast,
delu pojmo slavo čast!

Zasebna lastnina.

»Zasebna lastnina mora ostati nedotakljiva, a vendar ne sme biti neomejena.«

Pomen dela — zabloda socialistov.

»Kristjanu je delo v čast in dostojanstvo, ki ga preveva v zavesti, da je človek, se mu poraja in še bolj utrjuje pri

delu. Pamet ga uči, da delo ni samo njegova težka dolžnost, marveč da je njegovi naravi povsem prikladno. Kristijan pa ve tudi, da delo človeku ni samo v veselje; razodetje ga uči, da se dela drži kazen in uči ga tudi, da je to kazen zaslužil.

Res je, da te kazni ne sme nikdo drugemu nakladati, da bi se sam osvobodil. V tem se ujemamo s socialisti. Toda sila, s katero oni žugajo, ni pravo sredstvo. Kar si pridobe po sili, ne bo trajno. Treba je sicer sile, toda samo moralne sile, ki poganja iz živega krščanskega prepričanja.

Gospodarstvo — gibalno življenje?

»Človek je čutno bitje. Pogoji, s katerimi si ohranjuje telesno življenje, so v ozki zvezi z njegovim umstvenim življenjem. Ta resnica je zapeljala materialistične narodno-gospodarske učenjake, da so kar naravnost trdili, da je vse človekovo duševno življenje nujen učinek gospodarskih razmer tiste dobe, v kateri živi. Ta trditev odreja duševnemu življenju vsako samostojnost.

To socialdemokratsko, v svojem bistvu popolnoma nihilistično naziranje smo tu omenjali vsled tega, da opozorimo bralce, kako potrebno je, da tudi mi s krščansko-brambnega stališča premočujemo svoje gospodarske razmere.

Delavcu pravico!

»Predstavljati si moramo, da ne delimo delavcem milosti, ampak pravico. Delavcu se mora dati priložnost, da dobi kako stvar, katero imenuje svojo. Za to ima vsak pravico, tudi delavec.

Krek — korporativist.

»Sedanjemu družabnemu redu pridemo v okom po pravi, zakoniti in pravični poti samo tedaj, če postavimo načelo, da je delavec solastnik produkta svojega dela. Potrebno je, da delavec ne uživa samo delavskega varstva, ampak da ima besedo tudi pri vodstvu poslov, kjer dela, če nečemo, da je le suženj.

Krščanska strokovna organizacija.

»Naša organizacija je delavska in ne delodajalska. Delavskemu ljudstvu se godi mnogo krivic. Zoper te se bojujemo in za ta boj vzgajujemo vojake. Sredstva, s

katerimi skušamo doseči svoje namene, so poštena, v vesti dovoljena in v postavi utemeljena. Kapitalizem je in ostane naš trajni nasprotnik.

Ponavljamo, da strokovna društva na socialdemokratskem temelju ne morejo nikoli uspešno delovati za delavce, ker vmešavajo v gospodarski boj svoje protiverske, protirodne, politične in sanjarske težnje. Zato pa je toliko bolj potrebno, da na zdravem pametnem temelju osnujemo nova strokovna društva. Ta naj bodo v prvi vrsti posredovalna med delavci in delodajalci, da se čim bolj odstranijo nasprotstva in ohrani mir. Če pa to ni mogoče, potem morajo biti tudi obrambna in bojovita.

Socializem — nemogoče!

»Če stoji socialna demokracija na Marksovem stališču — in na njem stoji — mora držati svoje delavce v nezadovoljstvu, dokler ni po komunističnih načelih urejena ne samo ena država, ampak ves svet. Program te stranke gre za tem, da najdejo notri prostora vsi nezadovoljni elementi, da pa ni prostora notri za nikakoli pozitivno socialno-politično delo.

Socialisti — Cerkev.

»Socialna demokracija in katoliška cerkev sta tisti sili, med katerima se bo bil zadnji boj. Vsi vmesni kričaji, naj se imenujejo liberalci ali kakorkoli, so brez pomena, ker jim nedostaja doslednosti in življenja.

Dr. Krek o socialističnih prvkih.

Mož (Marks namreč), ki je vrgel v svet geslo: »Proletarci vseh dežel, združite se!«, je s podlim zaničevanjem grdil zatirane slovanske narode, ki so bili in so še vedno narodni in gospodarski — proletarci. Ni lepšega sprječevala za avstrijske Slovence, kakor so Marksove klevete... Lassalle sam o sebi priznava, da je sebičnik... Lassalle ni bil značaj.

Marks je sprejel materializem kot dokazano dejstvo, in je zato postavil kot temelj svojemu modroslovju te-le zmote: 1. Ni Boga in ni duše. 2. Nobene bistvene razlike ni med stvarmi. 3. Tvar je večna; gibanje njeno je večno in čas je večni. 4. Človeški rod se je razvil iz živali. 5. Nobene ideje ni, ki bi ne bila plod stvarnega razvoja.

rekoč ujetnica anarhistov. Ministri so si dali sredi mesta za svojimi palačami zgraditi malo letališče, s katerega so mislili v slučaju nevarnosti pobegniti, pa so jim anarhisti uničili njihova letala.

Španski uporniki zmagujejo. Zavzeli so Toledo, kjer so osvobodili oblegance, ki so se nad mesec dni tako junaško branili v trdnjavi Alcazar proti rdečim miličnikom. Približali so se Madridu že na 30 km. Na severni fronti oblegajo in obstreljujejo Bilbao, ki se bo lahko držal samo še nekaj dni. Njihova letala so napadla pred Bilbaom rdeče brodovje ter več ladij poškodovala z bombami, da so nesposobne za borbo.

Za španske upornike zmagovita pomorska bitka. Dne 29. septembra je došlo pri Gibraltarju do pomorske bitke, katere so se udeležile ladje: na strani upornikov bojni ladji »Canarias« in »Almirante Cervera«, na strani vladnega brodovja pa torpedni rušilec »Almirante Fernandez« in križarka »Gravina«. Torpedni rušilec se je po topniškem boju potopil, križarka »Gravina« je pričela goreti in se ni mogla več boja udeleževati. Potapljaljoči se vladni rušilec je klical na pomoč in je v bližini se nahajajoči francoski parnik »Cucudobia« rešil 40 mornarjev potopljenega vladnega rušilca. Na rušilcu sploh

ni bilo častnikov. Poveljeval je ladji narednik. Vsi rešeni so ranjeni, med temi 25 hudo.

Španska vlada v Madridu je mobilizirala v obrambo Madrida vse ženske od 18. do 50. let. Ženske bodo pomagale pri utrjevalnih delih in pri organizaciji preskrbe dovoza živil. Vlada je sklicala za 1. oktobra parlament, ki se bo posvetoval glede obrambe republike.

Nova presenečenja iz Rusije. Iz Rusije smo raznih presenečenj že navajali. Najnovejše vesti pravijo, da se namerava sovjetska vlada preseliti iz Moskve v Omsk v Sibiriji. Za vzrok preselitve navajajo izpostavljenost Moskve zračnim napadom, najbrže bo pa kaj drugega vmes. Velike izpremembe so se izvršile tudi v vladni sami. Rykov, nekdanji vladni predsednik in sedanji poštni minister, je končno veljavno odžagan, na njegovo mesto pa je prišel dosedaj vsemogočni notranji minister in šef proslule GPU žid Jagoda. Za notranjega ministra in šefa varnostne policije (GPU) je imenovan Rus Ješov. Tudi v armadnih poveljstvih so izvršene velike izpremembe. Nova imenovanja v vladni in armadi dokazujejo, da je dobil premoč vojni minister Vorosilov, ki se je dolgo časa boril z Jagodo za Stalinovo naklonjenost.

Domače vesti.

50letnica je obhajal 29. septembra monsignor Mihael Umek, mariborski stolni župnik, kanonik in dekan.

Znani prekmurci g. župnik umrl. V Vel. Dolencih v Prekmurju je umrl v najboljši moški dobi tamošnji g. župnik Jožef Klekl ml. V Dolencih je pastiral od l. 1911. Pokoj njegovi blagi duši!

V mašinski posvečena frančiškana. V nedeljo 27. septembra sta prišla v Ljubljani mašniško posvečenje frančiškana: p. Martin Perc in p. Marijan Valenčak.

50 let služila pri eni družini. V Mariboru je bila te dni pokopana 84letna Julijana Zumer, ki je služila zvesto in marljivo 50 let pri Žebot-Krenovi rodbini v Mariboru.

Obmejna avstrijska Radgona je dobila zadnjo nedeljo garnizijo, ki šteje 240 mož in v oficerjev. Smrtna nesreča božjastne ženske. V Hočah pri Mariboru je pobirala 35 letna delavka Karolina Petelin v sadovnjaku posestnika Franca Simiča sadje. Čez nekaj časa so našli omenjeno utopljeno v komaj 15 cm globokem in mimo sadovnjaka tekočem potoku. Sirota je bila božjastna. Najbrže se je sklonila nad potok, v tem trenutku je dobila napad, ki ji je končal v plitvi vodi življenje.

Krvava družinska žalost pred sodniki. Pred mariborskim sodiščem se je vršila 29. septembra obravnava, koje ozadje je sledeče: V Kukavi pri Ptujju je bil neprestani prepir v hiši Antona Janžekovič. Največkrat je dalj povod za prekanje 61letni oče Janžekovič, ki je sovražil sina na ter njegovo ženo. Letos 9. avgusta je bila cela tričlanska družina na vasi pri žeganju, kjer so popili 11 litrov šampanja. Po povratku na dom se je začel stari prepirati s snaho. Potegnili je nož in ji je grozil s smrtjo. Ogrožena je zbežala in je klicala na pomoč. Njen mož je zunaj klepal koso, stekel je za očetom in mu je sunil od zadej koso v telo. Kosa je očetu prebodla srce in se je zgrudil pri prici mrtve. Obtoženi je pri obravnavi vse priznal in kot izgovor je navajal silobran. Obsojen je bil na 1 leto težke ječe.

Kamnoseku zdrobilo nogo. V Ribnici na Pohorju se je odlomil od skale velik kamen, ki se je skotakal navzdol in je zdrobil v stopalo nogo kamnoseku Alojziju Breznik.

Razne nezgode v Mariboru in po okolici. Lobjanjo je prebil konj z udarcem s kopitom 25 letnemu hlapcu Ferdinandu Kranarju v Tattenbachovi ulici 5. — Na križišču Tržaške in Ptujške ceste sta trčila zadnjo nedeljo 25letni kolezar in potnik I. Resnik iz Dolgo in osebni avto, katerega je sofarala neka dama. Resnik je dobil hude poškodbe na glavi, avtomobilu je razbil sunek sipo. — V Bresternici pri Kamnici je povozil neki voznik 72 letno občinsko revu Julijano Gorjanc iz Bresternice. Stara ženica radi naglušnosti ni čula ropota voza, je prišla pod voz in dobila hude notranje poškodbe.

Vlom v trgovino v Mariboru. V Magdalenskem predmestju v Mariboru so obiskali nočni zlikovci trgovino Lakner. Zginilo je z lopovi 2000 Din gotovine ter raznega blaga za 5000 Din.

Radi krave se moral ustaviti osebni vlak. V večerni potniški vlak iz Maribora se je moral 24. sept. ustaviti med postajama Hoče in Silvica, ker je stala na tiru krava. Kurjač je skočil z lokomotive, nagnal žival in nato je šele nadaljeval vlak vožnjo.

Velik nočni vlom so izvršili neznanec v Gornji Radgoni v prodajalno trgovca Ivana Hafneriča. Odnegli so precej špecerije, tobaka in električnih žarnic. Hafnerič je srečno prepoznal tatove l. 1923 in 1928, v tretje jim je uspelo.

Sreča v nesreči. Gluhonemi je peljal senenski prazen voz, v katerega sta bili vpreženi kravi, proti Doležljovu v Prekmurju. Voznik je imel poleg sebe 5 letnega dečka. Tik pri omenjenem postajališču je na prelazu zalotil gluhonemega popoldanski vlak iz Ljutomerja proti Soboti. Krave so se ropota vlaka tako prestrašile, da so potrgale vprego in se rešile. Lokomotiva je zdrobila zadnji del voza. Sunek ob voz je pogoltna dečka daleč proč in se je precej poškodoval. Isto tako je odletel z voza mutec, ki je pa ostal brez poškodb.

S kamenjem nad tovorni avto. Jožef Dajčman, delavec iz Vratjega vrha blizu Apač je napadel s kamenjem tovorni avto, katerega je sofaril Jožef Rezonja iz Vratjega vrha. Kamen je razbil steklo in je priletel v prsa petletni hčerki Ellici. Soferjevi duhaprisotnosti gre zahvala, da ni prišlo do hude nesreče.

Brez vzroka napadena. V Slapčini pri Ptujju je bila zadnjo nedeljo gasilska tombola in prosta zabava, katere sta se med drugimi udeležila 17letni Edvard Dimnik, sin posestnika v Smolcih pri Sv. Andražu v Slov. goricah, in 17letni

Alojz Sirk, posestniški sin iz Derbetinc. Že poznano je došlo med fanti do prepira, katerih se pa imenovana nista udeleževala, ampak sta mirno sedela. Nenadoma so ju napadli drugi. Obdelali so oba tako hudo z noži, da so ugotovili v pujski bolnici smrtno nevarne zabodljaje, katere sta dobila od podivjancev v prsa ter hrbet.

Kolesar smrtno ponesrečil. Franc Podbregar, 28 letni hlapec iz Letuša, se je peljal s kolesom brez luči po cesti proti Braslovčam. Zadel je s tako silo v oje voza, da si je pretrgal čreva. S smrtno nevarno poškodbo so ga odpeljali v celjsko bolnico, kjer je umrl kmalu po prepekljavi.

Nesreča avtomobila na železniškem prelazu. Pri Litiji na železniškem prelazu proti Savi pri Kusu je zalotil brzovlak z bonboni in čokolado naložen tovorni avto, katerega je sofaril ljubljanski zastopnik Ivan Globevnik in poleg je sedel njegov oče. Oba potnika sta skočila iz avtomobila v zadnjem trenutku in sta se rešila. Lokomotiva je tresčila avto v jarek, kjer se je razbil in se je raztresel na vse strani tovor. Globevnik ima škode za 50.000 Din.

Usodepolno trčenje dveh tramvajskih vozov. Zadnjo nedeljo krog polne sta trčila v Ljubljani pred kavarno »Evropa« na važnem tramvajskem križišču vsled napačno postavljene kretnice dva s potniki napolnjena tramvajska voza. Drugi tramvaj je zavozil z vsi silo v zadnji del prvega. Sunek je odbil zadnji del prvega tramvaja. Vsi potniki v drugem tramvaju so bili težje ter lažje ranjeni. Hud pretres možganov je dobil g. Lenarčič, sorodnik znanega industrijca s Pohorja.

Maščevalen otrok. V Dobrunjah v ljubljanski okolici je zadnjo nedeljo vrgel 4 letni fantek v sipo avtobusa kamen in je bil radi tega po zasluženi tepen od matere. Dečko je iz maščevalnosti vzel vžigalico in je zanelil ozadje hiše. Nastal požar je uničil domačijo krojaškega mojstra Avgusta Dimnika, po domače pri Blažu. Dimnik je oddal prtilično hišo v najem tovarniškemu delavcu, ki hodi v Ljubljano na delo. Škode je za 50.000 Din, zavarovalnica znaša 12.000 Din.

Obelžal s pretresnimi možgani. Po razvalinah starega gradu v Celju je nabiral bršljani 39 letni brezposelni delavec Vinko Bučar. Padel je 12 m globoko in obelžal s pretresnimi možgani. Težko poškodovanega so oddali v celjsko bolnišnico.

Prijet tolovaj. V hišo posestnika Jožefa Stiglica v Sv. Florjani pri Gornjem gradu sta vdrila na večer dva neznanca. Zahtevala sta od gospodarja denar. Ker se je ta zoperstavil, je oddal eden od roparjev nanj dva strela iz samokresa, ki sta pa na srečo zgrešila cilj. Enega od napadalcev, čevljarkega pomočnika Antona Jeršeta iz Bočne iz okraja Gornji Grad so prijeli te dni v Mežici in so ga izročili sodišču. Njegovoga pomagača Jožefa Bezovška pa še iščejo.

Vlom v tabernakelj Marijine cerkve. Se neodkrit vlomilec je vdril v tabernakelj znamenite Marijine božjepotne cerkve v Petrovčah pri Celju. Odnegli je moštranco ter 2 oltarna prta. Petrovski cerkvi so bile ukradene že pred leti razne dragocenosti.

Zagoneten strel. V Globokem pri Brežicah je bil zagrešen krvav zločin, ki je zagonetka. Alojz Zidarič, 29 letni posestnik, se je odpravil zjutraj kositi. Kakih 200 korakov od hiše je ustrelil vanj neznanec iz zasede. Krogi je zadela žrtev v prsa, mu ranila pljuča in prebila krvno žilo. Zadel je imel še toliko moči, da se je zavlekel do 80 korakov oddaljene rojstne hiše, kjer je izkrevavel čez četrto ure.

Podlegel zlomljenju hrbtnice. V ljubljansko bolnico so pripeljali 18 letnega posestniškega sina Maksa Cepuder iz Kosez pri Lukovici v kamniškem okraju. Fant je obiral hrustice, padel z drevesa, si zlomil hrbtnico in je umrl na posledicah poškodb v bolnici.

Avtomobil se prevrnil. Na cesti iz Grosuplje proti Ljubljani se je prekulnil osebni avto, katerega je sofaril lastnik g. inženjer Gabrijel Kumpanec. Z inženjerjem sta bila v vozilu električnega mojstra Mučnjak in Hell. Poškodbe ima samo g. Kumpanec, sopotnikoma se ni zgodilo nič hudega.

Mesarski pretepač. Vojaštvo na manevrih so oskrbovali v Ribnici na Kranjskem trije mesarski pomočniki iz Ljubljane. Zadnjo nedeljo je trojica obhajala po ribniških krčmah likof. V neki gostilni so zadel na 37 letnega zidarskega delavca Jožefa Rusa, njegovo ženo in mlajšega brata. Najprej so se prepirali v krčmi. Na povratku pa so se lotili z noži Rusa in njegove družbe. Oba Rusa sta dobila tako hude rane, da

Politične vesti.

Živko Topalovič in Maček. Bogati »so-drug« Živko Topalovič ima po Južni Srbiji shode. Rad bi si pridobil vsaj nekaj pristašev, ker misli, da bodo tam še najbolj šla tla za njegove potegavščine. Na teh shodih pa silovito grmi proti takozvani »Združeni opoziciji«, zlasti pa še proti dr. Mačku. Topaloviča jezi, ker mu je Maček preprečil, da bi se bil še sam vstulil v združeno opozicijo ter z njeno pomočjo vendarle dosegel kak mandat. Zanimivo je, kadaj bodo dobili slovenski mačkovci lekcijo od Mačka, da se morajo otvoriti rdečih sodrugov. Sedaj je obojih še za pest skupaj, če pa se bodo naši mačkovi pokorili povelju dr. Mačka ter pustili »ljudske fronto«, bomo pa vsake za sebe lahko na prste prešteli.

Madžarska zahteva oborožitev. Skupščina Društva narodov še vedno zaseda, dasi se sicer svet za njeno zasedanje dosti ne zmeni. Pozornost pa je vzbudila zahteva madžarskega delegata, ki je nastopil z izjavo, da se mora dovoliti Madžarski svobodno oboroževanje. Po mirovnih pogodbah Madžarom oboroževanje ni dovoljeno in tudi sedaj je Mala zveza nastopila proti taki zahtevi.

Lep primer socialističnega gospodarstva vidimo sedaj v Franciji. Socialisti, ki tam vladajo, so jo v svoji brihtnosti tako daleč zavozili, da so sedaj morali razvrednotiti francosko valuto. Za 25—30% je frank padel, kar je povzročilo po vsem svetu ogromen vrtilinec. Francoski frank je do prihoda socialistov na vlado veljal na svetu za najtrdnjšo valuto, saj je imel ogromno zlato podlago, vredno nad 70 milijard. Vsak papirnat frank je bil nekajkrat pokrit z zlato protivrednostjo, naloženo v ogromnih tesarstvih francoske Narodne banke. Zlato je še vedno prihajalo iz vsega sveta v Francijo ter ustvarjalo tam blagostanje vseh plasti prebivalstva. Ko so pa prišli na vlado socialisti, so najprej s svojimi brezmišelnimi ukrepi zaprli dotok zlata iz tujine, potem so povzročili, da se je začel še domač kapital seliti v inozemstvo in sedaj je prišlo tako daleč, da je še frank zdrknil navzdol. S tem se je omajal takozvani »zlati blok«, katerega so tvorile s svojo valuto poleg Francije še Nizozemska in Švica in tudi obe slednji državi bosta prisiljeni, da razvrednotita svoj denar. Posledice padca franka se v Franciji že poznajo. Draginja

narašča in zavzema neznosne oblike. Najbolj bodo prizadeti zaradi tega nižji sloji in delavstvo. Komaj si je s stavkami izsililo nekoliko izboljšanje mezd, že mu bo to pridobitev požrla draginja, pa še na slabšem bodo, kakor so bili poprej. Tudi za zunanji svet bodo posledice občutne. Francija zaradi svoje nizke valute ne bo mogla več toliko kupovati v inozemstvu, kakor doslej in tako bo prizadeta s tem tudi naša država, ker bo naš izvoz na Francoskem padel. Prizadeti pa bodo tudi tisoči naših rudarjev in sezonskih delavcev na Francoskem. Kako so se ti doselej postavljali s svojimi franki in kako lahko so pomagali domačim. Sedaj pa, ko bo frank vreden komaj nekaj več, kakor naš dinar, bo tudi z njihovimi prihranki slabo. — Tako izgleda socijalistično gospodarstvo v praksi! Zopet ponovno dokaz, da se marksizem ne more prenesti v praktično življenje in je vsak tak poskus že naprej zvezan s propadom. In vendar tudi taki primeri, kakor je sedaj francoski, ne bodo naših socijev izučili. Kar vnaprej tulijo svojo in so njihove trde glave nedostopne za vsako lekcijo.

Blumu slaba prede. Razvrednotenje franka in druge polomije, ki jih je Blumova vlada zadnje čase napravila, so močno ohladile razmerje med socialisti in radikali in vsak hip preti sedaj končni prelom med obema zaveznicoma. To bi pomenilo tudi konec Blumove vlade in njegove slave. Ljudska fronta se v Franciji na vseh koncih in krajih krha. Kako se je izpremenilo sedaj razpoloženje množic, ki so bile skrajja navdušene za »ljudsko fronto«, dokazuje najbolj rezultat nadomestnih volitev v parlament v dveh okrajih, ki sta veljala za trdnjave »ljudske fronte«. Kandidata »ljudske fronte« sta gladko propadla in proti vsemu pričakovanju sta zmagala kandidata desnice.

V Madridu vladajo anarhisti. Zlom boljševiško-socialističnega režima na Španskem je že popoln. Vso oblast so v Madridu prevzeli sedaj anarhisti, najbolj zagrejeni nasprotniki javnega reda. Predsednik republike Azana, ki je spravil na površje socijalističen režim, je sedaj uvidel, da jo je pošteno zavozil ter je podal ostavko. Rad bi pobegnul iz Madrida, pa mu tega anarhisti ne puste. Tudi vlada se ne sme ganiti iz glavnega mesta in je tako-

Širite „Delavsko fronto“!

so ju prepeljali v bolnico v Ljubljano. Nasilneže je razorožila vojaška patrulja in jih je predala orožnikom.

Večji in manjši požari. Pri Sv. Primožu nad Muto je zgorela 20.000 Din vredna hiša, ki je bila last posestnika Štefana Rutnika. — Posestniku Matevžu Potočniku je uničil ogenj v Loki pri Račah stanovanjsko hišo. — Posestniku Francu Plohu v Gačniku pri Pesnici je zgorelo 12 met. stotov sena, ki je bilo vredno 7000 Din. — V Guštanju je upepelil ogenj na posestvu Schellenburg večje količine sena. — V Kuštanovcih v Prekmurju je velika požarna nesreča povzročila nad pol milijona Din škode. Začelo je goreti pri posestniku Aleksandru Novaku in sicer stanovanjska hiša. Ogenj je zajel še tudi gospodarske poslopje. Zgorel je ves spravljen pridelek, krma, 10 svinj in 20 kokoši. Zaradi vetra je uničil ogenj domačijo sosedu Janezu Novaku. Od Janeza Novaka se je razširil ogenj na hišo posestnika Janeza Bihor in na hišo Ane Novakove. Najbolj huda pri tem požaru je ta, da nobeden od pogorelecev ni bil zavarovan. — V Beli Krajini v Rodinu je uničil ogenj posestniku Pavlu Romu tri poslopja in Janezu Šmuku iz Lahine pa zidnico. Škode je nad 65.000 Din.

Slab izgovor. V zadnji številki »Domo-ljuba« je bil objavljen članek »Po zmagi«, v katerem je napisano, da je marksistični kandidat Škerjanc dobil pri občinskih volitvah v Dev. Mariji v Polju 426 glasov, katere si je pridobil tudi z glasovanjem in z neudeležbo članstva Jugoslovanske strokovne zveze. — »Delavska pravica« glasilu JSZ se nad to žalostno ugotovitvijo jezi in pravi, da so bile volitve svobodne, zato je tudi jasno, da je vsak volil, kar je hotel. Dalje pravi »Pravica«, sicer pa posveča »Domoljub« vso svojo ljubezen »Združenim delavcem« (zelenim) in ne pozna JSZ. Zakaj pa jo ravno pri volitvah? A tako, dragi krščanski socialisti! S tem svojim komentarjem ste sami priznali, da je bilo Vašim tovarišem »neka-ko« naročeno, naj ne volijo liste Kebra. Kako to, da ste sestavljali svojo kandidatno listo in zakaj ste sprejeli na listo JRZ od zahtevanih 14 mandatov samo 2 mandata. In končno Vas vprašamo, kako je to mogoče, da ste agitirali za abstinenco pri volitvah in kako to, da je velik del Vašega delavstva v resnici volil marksista Škerjanca in kako to, da je od Vašega članstva, ki ga imate precej v Dev. M. v Polju, volilo listo JRZ samo 8 (osem) delavcev, ki so člani JSZ. — Ta dejstva naj nam pojasni in obrazloži »Delavska pravica«.

Neodvisni socialisti — pri združenih opoziciji. Srbski socialistični disidenti, ki jih vodi neki Milojkovič, velik nasprotnik sodružnega advokata Topaloviča, so prešli k združenju opoziciji Davidoviča in Jovanoviča.

Španska anarhija. Madridska rdeča vlada vedno zatruje, da vzdržuje vzoren red. Toda te svoje izjave sama pobija. V mestu Alicante so rdeči miličniki udri v prostore nemške kolonije. Ko je nemški konzul vsled tega vložil pri madridski vladi protest, je ta izjavila, da so miličniki delali na svojo roko. To pa pomeni, da zopet miličniki vladajo in da je vlada vladana. To je pa ravno anarhija.

Železničarska poročila

Beda progovnih delavcev I. sekcije. Dopis iz Zidanega mosta: Mislimo, da zastoj čakamo na kakšno rešitev. Za nas progovne delavce se ne briga nobeden prav. Ravno takrat, kadar se volitve približujejo, takrat so nam obetali med, po volitvah pa ni bilo nič več sladkih besed, ampak so začeli bolj ostro postopati. Za vsako malenkost smo slišali, če ne moreš, pa pusti, pa domov pojdi. Jih bo pa pet drugih prišlo. Danes pa vendar ni tega, odkar je sedajna vlada. Takrat nismo dobili nič plačanega dopusta; sedaj smo ga dobili, vendar še ne vsi. Tudi brezplačne dopuste smo že imeli v mesecu avgustu 7 dni. Počivali smo v septembru 2 dni. Stari delavci smo počivali, delali pa sezonski, ki so bili odpuščeni 24. julija, a 17. septembra so jih vzeli nazaj. V »Delavski fronti« št. 39. smo čitali, da rabi Slovenija 2000 železniških uslužbencev. Če bi se to uresničilo, bi bilo zelo dobro za nas progovne delavce, ako bi se dalo priti k prometu. Žalostno je, da tega najbrž ne bo. Vsi drugi pridejo preje kakor progovni delavci. Za krampe se vsak boji prijeti. Zato smo pa tako zaničevani in zatirani ter najslabše plačani. Vsak delavec premišljuje, kako bo preživel čez zimo sebe in svojo družino.

Šoštanj. Slučajno dobim v roke »Del. politiko« od 12. sept. 1936 in takoj sem opazil, da vsa ta vsebina, kakor tudi razni drugi dopisi izvirajo od ljudi, ki jim sploh niso znane razmere v tovarni in dobivajo podatke od raznih nezadovoljencev, ki bi radi samo politizirali in druge hujskali. Večkrat sem imel priliko, se razgovarjati z nekaterimi stariimi delavci, ki so delali po 30 in še več let v tovarni; in nobeden ni rekel, da je delal zastoj, ampak, kdor je bil količkaj varčen, si je kupil ali postavil svojo domačijo. In tudi na starost se lahko preživlja, v dokaz moj oče, ki je zvesto delal od mladosti v tovarni in dobiva danes od nje primerno pokojnino, kakor tudi drugi, ne da bi bili poprej plačevali v kakšen pokojninski fond. Toraj gospodje okoli »Del. politike«: ali je tudi te stare delavce gosp. Woschnagg obglavil in jim vzel zadnjo skorjico kruha? Ali je

tudi te odpustil na cesto, kakor gospodar svoje-ga hlapca Jerneja, ki mu je 30 let zvesto služil. Takšne izjave in primere si pač lahko prihranite za drugi slučaj! Če bi bilo vodstvo tovarne kruto, kakor ga bica »Del. politika«, ne bi dalo svojim delavcem in uslužbencem 84 stanovanj popolnoma zastoj, večje parcele zemljišča in razne druge ugodnosti, ki jih nudi tovarna. Pod njenim vodstvom se je ustanovilo »starostno zavarovanje« in s tem bilo rešeno najvažnejše vprašanje naših delavcev v tovarni in tudi se prispeva za vsakega delavca primerni znesek. Da ima gosp. Woschnagg kakor tudi gosp. ravatelj res usmiljenje do svojega delavca, eva drugi dokaz: Lansko leto sem bil kot porok za neko menico in ker upnik ni dobil kritja pri dolžniku, je bilo v nevarnosti moje imetje. Zvedel je za to gosp. ravatelj in mi hitro izposloval, da mi je gosp. Woschnagg oziroma tovarna takoj plačala omenjeno menico in sicer znesek Din 10.000 brezobrestno posodila, katerega mi v malih zneskih na plači odteguje. Dolžnost mi velevala, da se za to veliko uslugo gospodu šefu od srca zahvaljujem. Vi pa pišite v vaši »Del. politiki«, kar hočete, tudi s hlapcem Jernejem lahko strašite, in če bi vaše pisanje res kaj zaleglo, ne bo kmalu nobenega na delo v tovarno, ker pravite, ako jim nisi všeč, si ob glavo. Z vašim dopisom pa ne boste osmešili ne tovarne in ne njenega vodstva. Mi vam ne moremo ničesar verjeti, ker iz vaših dopisov je razvidno, da nimate nobenih podatkov ali pa samo laž (n. pr. ko ste videli mater gosp. šefa na Gori Oljki ob priliki tovarniškega izleta). Povem vam, da boste z vašimi dopisi dosegli veliko razočaranje, ker naš cilj je: pošteno in zvesto delati. In ako bi imel vsak delavec izrek: da služabnik ni večji od svojega gospodarja, tudi iz tovarne ne bi bilo več nobenega »hlapca Jerneja«. — Ivan Boiha, tovar. delavec, Šoštanj.

Tržič. Delavstvo je šlo po stavki v tekstilni stroki skozi težko preizkušnjo. Kakor je bilo ob pričetku stavke veliko navdušenja, tako je sedaj zavladalo v delavskih vrstah malodušje. Zakaj stavka ni uspela, se delavstvu vedno bolj jasni. Danes se sliši vedno pogostejše »zapeljani smo bili«. V resnici je res tako. Ogromna večina delavstva je lahkomišelnost naselila in sledila nekaterim, ki so imeli pač druge namene, kakor pa pomagati tistim, katerim se je res krivica godila. Ker niso bili čisti nameni, zato tudi ni bilo uspeha vsaj v Tržiču ne. Nastopile so hude posledice, katere se množijo iz dneva v dan. Poleg tega, da je bilo delavstvo 1 cel mesec brez zaslužka, so sedaj prišli odpusti. V prevelikem navdušenju je marsikdo neprevidno govoril, ali pa se je kako drugače pregrešil, zakar ga je njegov tovariš ali sodrug ovačil vodstvu podjetja in ko so pričeli drugi z delom, se je temu reklo: »Vas pa ne rabimo«. Marsikdo pa je tudi

postal žrtev denunciacij. Vse to povzroča glavobol med delavstvom. S strahom gleda v bodočnost. Zima trka na vrata. Kdo je kriv? Nihče neče biti kriv. Dejstvo pa je, da so se vršile priprave podzvestno že dolgo časa. Strokovne organizacije so bile hud boj med seboj in vsaka je hotela biti bolj ekstremna in radikalna, da bi čim več pridobila na članstvu. Razredna borba se je poudarjala vedno bolj. Ustvarjali so se skupni tarifni in strokovni odbori raznih organizacij. Tu se je poudarjala enotnost delavstva. Temni elementi so to izrabili in so ustvarili tako atmosfero med delavstvom, da je postalo »vse enotno«. Zato je bilo videti ob pričetku stavke, da se v navdušenju ni prav nič ločilo, kdo je črn, rdeč ali plav, vse je skupaj držalo, posebno pa neizkušena mladina. Duhovni oči in vodnik vsega je bil pa marksizem, kateremu se je slepo vklanjala večina delavstva. Da je to res, se vedno bolj kaže. Delavci katoliškega prepričanja so prišli polagoma k pameti in se niso hoteli več klanjati maliku marksizma, razrednemu boju in mu še dalje doprinesati žrtve. Vsled tega so pričeli skrajni levicari divje napadati vse, kar diši po katolicizmu. To nam je dokaz, da so hoteli pod geslom enotnosti delavstva uveljaviti svoje politične namene. Katoliški delavci smo bili v resnici zapeljani, zakar ne malo krivdo nosi tudi naša centrala, odkoder se je v zadnjem času zelo poudarjala delavska enotnost in se nas je odražalo od previdnih res katoliških ljudi, katere se nam je slikalo za protidelavske. Mi delamo danes pokoro, vedo pa naj zapeljivci, da tudi nje čaka plačilo. Danes vemo, da v načelih ne more biti kompromisa. Katolicizem in marksizem sta si odločno nasprotna, tudi v borbi za izboljšanje delavskega položaja. Katolicizem se bori za človeka, ki je podoba božja, marksizem pa le za diktatorja, pod katerim je v resnici tudi delavec pravi suženj.

Naše delavce mečejo na cesto!

V Ribnici se gradi nova vojašnica, pri kateri je zaposlenih več delavcev in sicer večinoma so to sami hrvaški delavci. Izmed domačinov dobi delo le tisti, ki so gotovemu gospodu po volji in se pristojno priznavajo za skrahirano JNS. Ne vemo, kako in pod kakšnimi pogoji in vplivi je ravno on dobil to odločilno besedo, kakor da bi vojašnico gradila JNS, ne pa davkovo plačevalci, ki jih je med JNS najmanj. Najzanimivejše je pa to, da domačini dobijo pri najtežjem delu po 2.50 Din na uro, izplača pa se jim po raznih odbitkih le po 2.27 Din, torej za 8-urno delo 18.16 Din, dočim imajo hrvaški delavci po 4.—, 5.— in 6.— Din na uro. Tu je treba pač temeljitega razčlenjenja, tako glede sprejemanja delavstva, kakor tudi glede delavskih mezd. Dasi je imelo zadevo tudi sresko naselstvo v rokah in je v vsem dobro poučeno, pa se vendar ne gane z mrtve točke. Kje je vzrok?

Tudi pri lesni industriji so kaj čudne razmere. Že pred časom se je velik del delavstva organiziral pri Zvezi združenih delavcev (ZZD). Koncem avgusta se je na pobudo JNS-arjev organiziralo tudi nasprotno delavstvo v Narodni strokovni zvezi, katere podružnica pa še ni potrjena. Kar naenkrat pa je inž. Rudež odpustil vse delavstvo organizirano v ZZD, ki je bilo volilo JRZ ali sploh ni volilo, dasi mu je že leta služilo in sicer pošteno in pridno, kakor sam priznava. Kot povod za odpust navaja čes, da so se delavci organizirali zoper njegovo voljo v ZZD, kakor bi delavstvo ne imelo svobode združevanja v obrambo svojih koristi v svojem prepričanju kjerkoli. Dalje dolži delavce iz ZZD čes, da so komunisti, kar je seveda ravno nasprotno res, ker je vsem znano, v katerih frontah vedrilo komunisti. Kot drugi vzrok navaja, da je odpust zahtevalo delavstvo iz NSZ in če delavstvo dovolj, bo delavce iz ZZD takoj zopet sprejel nazaj v delo. O tem naj se delavstvo samo pomeni med seboj. Če je temu v resnici tako, potem se moramo samo čuditi tej delavski solidarnosti in je nečuvstvo, da bi delavec delavcu odjedal kruh. Sicer pa vemo, da so še druge slike v črnih kapah, ki držijo inž. Rudeža na vajetih in ki sovražijo vse, kar je krščanskega in si kuhajo delavsko kri, ki lahko zavre. Niso danes časi, da bi se taki lonci pristavljali k ognju; podjetje, ki brez potrebe povečava brezposelnost, ne vrši svojih socialnih nalog. O tej stvari bomo še pisali.

Ali si že naročnik „Delavske fronte“?

Slika na ulici sovjetskega mesta.

Tujec: »Ali je mogoče, da je do pri Vas otroci vrane?«

»Pri nas sploh ni nobene izbire. Če ne pobijajo in zavijajo deca vran, potem pač kljujejo vrane do smrti otroke.«

Iver-Kolenc:

Denar.

Sodobni roman.

39

XVII.

— Gospod Muzard, vi ste žalostni — je rekla Andrejina Ormans. — Hočete, da zakurim?

— Hvala, ni treba! — je odvrnil blagajnik. — Čez pol ure moram oditi.

Andrejina ga ni poslušala. Zakurila je in čez čas se je iz peči slišalo prijetno prasketanje.

Nato se je Andrejina vsedla in se vprašaje zagledala v Muzardove oči. On je čez nekaj časa začel:

— Bil sem pri Solémejevih. Zvečer se odpeljejo v Monte Carlo. Ivan je špekuliral z delnicami Sudanskega plovstva in koncem tega meseca mora plačati dvesto tisoč frankov, ki si jih je bil izposodil. Sedaj je prodal vse premičnine. Z izkupičkom se bosta peljala v Monte Carlo, da z igranjem poskusita srečo. Nesrečna človeka! Bog ve, kako se bo končala njuna usoda. Kako lepo življenje bi imela, če bi bila skromna!

— In žena pristane na to, da gresta v Monte Carlo? — je vprašala Andrejina.

— Pristane. Saj je ravno ona sprožila to misel. — To je nespametno!

— Da, nespametno. —

Nato sta začela govoriti o Locheju in njegovi družini.

— Jaz vedno mislim na ono dekle, ki vas je ljubilo — je rekla Andrejina.

Muzard se je rahlo nasmehnil.

— Mene ni ljubila nobena ženska. Sem preveč neotesan.

— Vam je žal? — je vprašala tiho.

— Ah, kdo ve? — je skomignil z rameni. Pogledal je na uro. Ker je bilo že osem, je dejal: — Andrejina, moram iti. — Ostanite! — ga je ljubko pogledala. — Bova skupaj povečerjala. Moja zaloga je sicer pičila, a za silo bo.

Muzard bi rad ostal, a ker je vedel, kako težko zasluži Andrejina kosček kruha, ki ga mora deliti s svojim sedemnajstletnim bratom, je vabilo odklonil.

— Hvala! — je odvrnil. — Mudi se mi.

Andrejina ga je spremila do vrat. Muzard ji je stisnil roko in odšel.

To noč sta se peljala z brzovlakom proti Nizzi Ivan in Ivanka Soléme. Ivanka je spala. Ivan je ravno sedel in strmел v nasprotni kot voza. Preveč je bil razburjen in ni mogel zadremati.

Ivanove misli so blodile. Pred očmi so mu oživeli dogodki zadnjih dni. Vse njegovo naprežanje se je končalo s polomom. Nato je prišla žena z zahtevo, naj proda vse in gre z njo vred v Monte Carlo. Dolgo se je upiral, nazadnje se je udal a pod pogojem, da se čez osem dni vrne. Sedaj sedi v vlaku z nekaj tisočaki v žepu. Srečo gre iskat. In če je ne najde? Na to ni upal misliti.

Ivanka se je zbudila šele proti jutru. Skrbno si je pogladila lase, s kolonsko vodo osvežila obraz in nato peljala moža v jedilni voz.

— Ko se bova čez osem dni vračala, — je dejal Ivan — bo morda vse v redu.

— Brez dvoma — je odvrnila Ivanka brez vsakega nemira.

O uspehu je bila popolnoma prepričana in njena gotovost je tudi Ivana nekoliko osrečevala.

Marseille, ... Nizza, ... Monaco ... in naposled Monte Carlo.

Solémejeva sta se nastanila v istem hotelu, kjer sta preživela medene tedne. Dobila sta isto sobo, ki

sta v njej zavžila toliko sreče. Najela sta jo za teden dni.

Po kratkem počitku sta se podala v igralnico. Šla sta skoz dve — tri sobe. Zvenket zlatega denarja je začel mamiti Ivana.

— Pojdi! — je prijel ženo za roko in jo peljal proti mizi, pri kateri je bilo zbranih kakih trideset ljudi. Obrazi teh ljudi so bili različni. Podobni so bili samo po strasti, ki jih je rdeče barvala.

— Dame, gospodje, izvolite igrati! — je klical vodja igre.

Ivan je stopil k mizi. Na črno je vrgel svojo prvo desetico.

Ivanka je okrenila glavo in strmela v nasprotno smer. Drhtela je od razburjenosti. Čez čas je zaslišala šuštenje papirnatega denarja. Ivan jo je prijel za roko in ji pokazal šop papirnatega denarja, ki ga je držal v drugi roki. V Ivankinih očeh je zagorel čuden plamen.

— Ivan tudi jaz bi rada igrala — je zašepetala. — Mož je ni poslušal. Z vso pozornostjo je spremljal igro ... Vložil je petsto frankov. Čez nekaj trenutkov je imel obe roki polni denarja.

Ivanka je tedaj pustila moža in se je podala na teraso, kjer je bila kavarna. Naročila je čaj.

Ivan je ob šestih nehal igrati in je prišel k njej. Bled je bil in je drhtel od razburjenja. Ker nista bila sama, si ni upala vprašati, s kakim uspehom je igral. Da bi prej izvedela, je priganjala moža, naj hitro izpije čaj.

Nato sta odšla. Ko sta vstopila v sobo, je Ivan dejal:

— Okrog petindvajset tisoč.

Ona je onemela od veselja. Pograbila je denar in ga začela šteti. Naštela je šestindvajset tisoč frankov. Vrgla se je možu v naročje in je strastno ponavljala:

— Moj dragi, dragi Ivan! Tako sem srečna!

Vestnik Zveze združenih delavcev.

IZ CENTRALE:

Vsem podružnicam in zaupnikom smo pretekli teden poslali ravnokar izšlo brošuro »KRŠČANSKA STROKOVNA ORGANIZACIJA«. Ta brošura, ki govori o načelih, delu in smotru delavske krščanske strokovne organizacije nam je bila zelo potrebna. Brošura je izšla kot 1. zvezek »Delavske knjižnice«. Vse odbore in zaupnike prosimo, da pohitijo z razprodajo brošure. Za prodane izdaje naj si podružnice obdržijo po 50 para za vsak prodani izvod. Če bi poslane brošure res ne mogli prodati, nam jih takoj vrnite, ker je povpraševanje po brošuri zelo veliko. Zato mislimo že na drugo izdajo. Kot 2. zvezek te naše novoustanovljene »Delavske knjižnice« bo izšla nekoliko večja brošura koncem meseca oktobra t. l., ki bo imela predvsem ofenzivni značaj. Na to brošuro opozarjamo že naprej vse svoje članstvo, prijatelje in somišljenike. Če kdo želi še kaj izvodov knjižice »Krščanska strokovna organizacija«, naj sporoči to Zvezi združenih delavcev v Ljubljani, Tyrševa cesta 29-I. Brošure plačate po poštnih položnicah, ki imajo čepni račun 15.030, poleg tega označite na hrbtni položnici za kaj se nanaša nakazilo.

Nekaj podružnic nam še ni odgovorilo na zadnjo okrožnico. Posebno podatke o brezposelnih članih nujno rabimo, zato nam jih takoj pošljite. S 15. oktobrom tega leta se bo naša organizacija z Društvom združenih zasebnih in trgovskih nameščencev ter s Strokovno zvezo poljedelskega delavstva preselila v palačo Delavske zbornice na Miklošičevo cesti 22-III, nakar opozarjamo vse naše članstvo in vsaj enega člana iz vsakega področja, da se pripravi na novo mesto. Vse pošto naslavlajte še vedno na stari naslov Tyrševa cesta 29, I. nadstropje.

Delavstvo iz Loškega potoka. Kdo ve v javnosti za naš kraj, ko smo tako oddaljeni od naše slovenske prestolnice Ljubljane. Tam ob savski banovini leži dolina potoka fare. Središče vseh vasi: Hriba, Travnika, Srednje vasi, Šegove vasi, Retij in Malega loga, je prijazen hriboček, na katerem stoji cerkev in gleda na okrog, kaj se godi z njenimi farani. Nekdaj, ko so bili še časi dobri, je bilo tukaj nekoliko več blagostanja, takrat, ko je še les šel na vse štiri vetrove, je bilo življenje potokskih delavcev še nekako v skladu z življenjskimi potrebami. Takrat je tisti, ki je imel, les prodal, mi delavci, ki smo vedno črna gozdni, smo les posekali in stesali, ali pa pripravili v krle, drugi, ki so imeli vozove, so ga zvozili, in tako je imel vsak nekaj malega od tega, tako da se je živel. Danes pa je vse kaj drugače. Gozdovi stojijo, mi delavci pa ravno tako, in kje bo jelo in oblika?! Kolikor je kdo kje zaposlen, je pa še tisto kruto izkoriščanje malega človeka in delavca. Kaj bo, kaj bo, ako bomo šli še kaj dolgo tako naprej?! Lakota, nagota, bolezn, vse to se bo zilo nad nas! — Ali obupali pa vse eno ne bomo tako globoko! Saj se je za nas začela zanimati tudi javnost. Ustanovljeni pripravljali odbor za podružnico Zveze združenih delavcev pričakuje že dan za dnem, kdaj bodo potrjena pravila, da bomo imeli ustanovni občni zbor. Zveza združenih delavcev je edina, ki se je za nas postavila, nam pomaga in zagovarja naše delavsko vprašanje. Delavci! Bodimo trdni in glejmo ponosno v našo organizacijo, ker njej na čelu stojijo možje, ki so vredni našega zaupanja in ki poznajo položaj teh grenkih dni vsega našega delavstva. Saj v našo potoko dolino ni bilo do sedaj prav nikogar, ki bi se tako zavzel, kot se je Zveza združenih delavcev! Zato, delavci, skupaj, da bomo trdni kot železen obroč, ki ga ne bo mogoče razkrožiti tudi z najhujšimi agitacijami in prevarami. Bog živi!

Viničarski vestnik.

Viničarjem strokovno izobrazbo! Glavna panna kmetijstva po Slovenskih gorah je vinogradništvo. Kmečke in tudi druge vinograde obdeluje poseben stan viničarjev. V svoji stroki izvežbanega viničarja išče gospodar in takemu se tudi ni treba bati brezposelnosti. Žalibog se dogaja, da mora marsikateri viničar iz službe, ker ne zna pravilno obdelovati vinograde. Viničarji iz Slovenskih gorc imajo svoje lastno Strokovno zvezo, koje centrala je v Ljutomeru. Pri tej organizaciji je pretežna večina viničar-

Vse za vse šole v Tiskarni sv. Cirila

v Mariboru: Koroška cesta 5, Aleksandrova cesta 6, Trg Kralja Petra 6
v Ptuj: Slovenski trg 7.

Na obroke lahko dobijo šolske potrebščine:

1. Člani Nabavljalne zadruge državnih nameščencev (Rotovski trg, kjer naj zahtevajo nakaznico za Cirilovo).
2. Člani železničarske Nabavljalne zadruge (Frankopanova ulica in Aleksandrova cesta, kjer naj zahtevajo nakaznico za Cirilovo).
3. Nastavljenci in delavci v podjetjih, če ista prevzamejo zaračunavanje obrokov.

Vse pa, ki kupujejo v naših prodajalnah, zagotavljamo, da bodo z blagom in nizkimi cenami zadovoljni.

Priporoča se

TISKARNA SV. CIRILA.

jev, saj jim ona edina štiti pravice ter daje potrebnim podporo in izplačuje posmrtnine. Tej organizaciji bi bilo priporočati, da bi nudila viničarjem tudi strokovno izobrazbo glede praktičnega obdelovanja vinogradov ter sadonosnikov. V zimskem času je toliko prilike, ko bi se lahko prirejali po župnijah viničarski tečaji, na katere bi pošiljala centrala predavatelje. Koliko bi omenjena vpeljava koristila viničarjem in vinogradnikom! Viničarski sinovi pa bi naj posejali tečaje v banovinskih trsnicah v Mariboru, Pekrah, na Kapeli itd. Našemu viničarskemu naraščanju je treba temeljite strokovne izobrazbe, katero si bo pridobil lahko vsak viničar, če bo za to skrbela centrala v Ljutomeru in banovinske trsnice.

Dopisi.

Iz Saleške doline: Dovolite mi g. urednik, da tudi o Saleški dolini spregovorim par besed. Sicer se v tej dolini ne dogaja Bogve kaj, ker poteka življenje v njej še precej mirno. Metropola te doline pravijo eni, da je Velenje, drugi pa zopet, da je Šostanj. Popolnoma razčistilo se to sporno vprašanje sploh menda nikoli ne bo. Velenjčani pravijo, da pristaja naslov metropole Velenju, ker je tam rudnik in glavni kolodvor. Šostanjčani pa zopet pokažejo s prstom na tovarno usnja, davčno upravo in sresko sodišče čes, da to so dejstva, ki nepobito dokazujejo, da je Šostanj za metropolo Saleške doline bolj sposoben kakor Velenje. Mi se pa s tem vprašanjem nečemo lomiti glave, posebno pa ne, če pomislimo, da v bodočem rdečem raju, ki ga nameravajo naši rdeči apostoli iz Saleške doline napraviti, da takšno vprašanje sploh obstojalo ne bo. Potem bo mogoče tudi Pesje lahko postalo metropola, če upoštevamo važno vlogo, ki jo igra ta kraj danes kot duševno središče rdečega gibanja. Sicer pa rdečkarjev tudi v Šostanju prav nič ne manjka, ker se rekrutirajo iz različnih poklicev. So to: trgovci, obrtniki, delavci in intelektualci vseh vrst, mnogo jih je pa tudi takšnih, ki poklica še sploh nimajo, ker še hodijo v šolo in napravljajo svojim staršem ne male, ampak velike skrbi. Počitnice so dolge, kopati se moraš samo podnevi, denarja za krokanje pa tudi ni vedno, zato se je večji del teh nadebudnežev vrgel na »kulturno delo« pod zaščitno znamko »Vzajemnost«. Sedaj so odprli novo prodajalno Marksovih, Lassalovih in Engelsovih umetnin. Pa menda jim kšeft ne gre nič prav dobro, tudi najglasnejši boben jim ne pomaga več, podjetje je izgubilo prilivatelce. Zadnjo nedeljo so imeli izlet na Smrekovec. Eni pravijo, da je bilo stotvajset ljudi, drugi pa zopet, da jih je bilo dvesto. Naj bo že tako ali tako, dejstvo je le, da tistih pričakovanih tisoč ljudi le ni bilo in tudi trboveljske godbe ne in ne armade. Ubogi rdeči polkovniki, ki so trudopolno pot na Smrekovec prehodili! Javili so sedaj svojim gospodom generalom v Maribor, da so se vsled pomanjkanja zadostnega števila soldatov izvajale mesto bataljonskih vežb, samo

takšne v okviru ene čete. Vrtavčkov Gusti bi rekel: Je holt en velk fret, ke ne? Izletnice pa so baje kljub temu bile jako zadovoljne. Drugače pa je pri nas, kakor že rečeno, vse zelo mirno in upam, da tudi prihodnjic ne bom imel kaj slabega pisati. Danes sem bil bolj »doltame«, drugi pa mislim poročati opazovanja, ki jih bom napravil bolj »gortame« v Saleški dolini. — Saleški opazovalec.

Celje. Še vedno je dosti nezavednežev. Kakor povsod, je tudi v Celju pri podružnici »Slovenca« vsak dan na razpolago naš list, da ga ljudje lahko čitajo. Vmes pa pride kakšen kratkovidnež, ki pobrska s svojim nosom po listu in pravi: »Al' lažejo!« Vsakemu, ki se tako izraža, bi jaz povedal to-le: Naj gre in si kot prvo iztrebi blato iz ušes, potem se pa naj informira, koliko neresnice prinese drugo časopisje. Tako si ne bomo priborili boljše bodočnosti, tudi ne, če vse kapitalisti pobijemo. Kajti sedaj so vidni kapitalisti, potem bodo pa tisti, ki se sedaj skrivajo za zagrinjalom. Prave smernice za bodočnost bodo le, ako se bomo strnili v pravo katoliško organizacijo in jo bomo poslili, naj posreduje, kjerkoli more za nas, posebno še, da se uvede splošno starostno zavarovanje, potem urede meze v primeri z življenjskim nakupom. Z nižjo šiftno plačo, kakor 30 Din, delavec ne more po človeško živeti, toliko manj še oženjen. V cinkarni imamo zregulirano šiftno mezo od 30 do 40 Din, in še to je tako vtik, da je komaj za vsakdanjo hrano in potrebno obleko.

Za delavce važna knjižica.

»Krščanska strokovna organizacija« Delavska knjižica zv. 1. Spisal Valant Milan. Ta brošura, ki je ravnokar izšla, prijetno izpolnjuje vrzel, ki je tako dolgo zijala v našem strokovnem gibanju. Od ustanovitve krščanskih strokovnih organizacij pri nas dalje smo pogrešali knjižico, v kateri bi bila na kratko in v jedrnatih besedah podana načela, smernice in pota teh organizacij. O načelih krščanskega delavskega gibanja se je zato pisalo vse vprek v najrazličnejšem smislu. Ni se pa moglo reči: To in to spada med zrnje, to in to pa med plevel. Sedaj upamo, bo tej negotovosti konec. Pisec brošure nam na podlagi zanesljivih virov iz krščanskega strokovnega gibanja opisuje nastanek in razvoj tega gibanja. Zvemo za temeljna načela gibanja, ki so globoko krščanska. Slede poglavja o gospodarskih in socialno-političnih ciljih. Tu bo našel naš strokovničar vse, kar potrebuje pri svojem delovanju. Zanimivo je poglavje o poklicno-stanovskem (korporacijskem) redu v gospodarstvu, kot si ga zamišljajo krščanski strokovničarji po vsem svetu. Nič manj ni zanimivo poglavje o razvoju delavskega gibanja pri nas. Spis je velike vrednosti za vsakega delavca in nameščence, ravno tako pa tudi za vsakogar, ki se zanima za delavska vprašanja. Brošuro je izdala Zveza združenih delavcev v Ljubljani, delavska strokovna organizacija, ki je s tem pokazala vso voljo za delo. Vse naše delavstvo ji bo zato hvaležno. Pokazala je, da se hoče resno pečati z delavskimi vprašanji in da hoče biti verna zastopnica krščanske smeri v strokovnem

gibanju. Knjižica obsega 72 strani, ima format 18x12 in stane posamezni izvod Din 3.—. Nakup toplo priporočamo vsakemu delavcu in nameščencu. Naroča se pri Zvezi združenih delavcev, Ljubljana Tyrševa cesta 29-I, dobi se pa tudi pri njenih podružnicah in zaupnikih.

Zopet izpremembe v državnem nogometnem prvenstvu. V nedeljo se je odigralo III. kolo drž. nogometnega prvenstva. Rezultati tega kola so prvenstveno tabelo zopet precej izpremenili. Najbolj usodni so bili za dosedanjega državnega prvaka BSK, ki je padel s I. na V. mesto. Zelo se je uveljavil tudi slovenski zastopnik v državni ligi SK Ljubljana, ki je nastopila na vročih osjeških tleh proti Slaviji, katera je v nedeljo poprej porazila celo zagrebškega SK Gradjanski. Slovenci so pa Osječane po krásni igri premagali 3:0. Senzacija je bil tudi poraz BSKa, ki je izgubil proti Jugoslaviji 1:2. V Zagrebu je Gradjanski porazil Hašk 4:0. V Belgradu sta igrala Bask in Concordia 3:1, v Sarajevu pa je domača Slavija porazila splitskega Hajduka 3:1. Prvenstvena tablica izgleda po nedeljskem tekmoivanju: Prva je Slavija (Sarajevo) s 6 točkami, sledi Bask 5, Ljubljana 4, BSK 4, Jugoslavija 2, Slavija (Osijek) 2, Hašk 1, Hajduk in Concordia pa sta brez točk.

Podvezno prvenstvo. V nedeljo se je igralo drugo kolo podveznega prvenstva. V Ljubljani je Korotan iz Kranja zmagal nad Reko 1:0, celjski Olimp pa nad Slovanom 1:0. V Mariboru je ISSK Maribor pobral obe točki SK Rapidu, katerega je porazil s 3:1, pravo katastrofo pa je pripravilo SK Celje Čakovečkemu SK v Celju. Čakovčani so izgubili tekmo 6:1, kar se jim doslej menda še ni pripetilo. — V II. razredu podveznega prvenstva so se igrali sledeče tekme: Jadran-Grafika 2:1, Mladika-Svoboda 3:1, Korotan-Slavija 2:0, Mars-Moste 4:1, Slavija (Po-brežje)-Drava (Ptuj) 8:1, Domžale-Kamnik 3:1, Gradjanski-Mura 2:1, SK Lendava-SK Ptuj 1:1, SK Radeče-SK Sava 1:0. V Trbovljah se je vršila prvenstvena tekma med Amaterjem in ljubljanskim Hermesom. Zmagal je Amater 4:0.

V. Pohorski gozdni tek priredi mariborski SSK Maraton v nedeljo na tradicionalni progi Ruška koča—Pohorski dom. Tek se vrši sedaj že peto leto ter tvori vsakokrat nekaj zaključek lahkoletse sezone v Mariboru. Na teku se zberejo najboljši gozdni tekači in zimski sportniki, za katere je gozdni tek idealen trening za smučanje. Letos je uprava Pohorskega doma razpisala krasen srebrni prehodni pokal za zmagovalno moštvo.

Medkulbske kolesarske tekme je razpisal SSK Maraton za nedeljo 11. oktobra ob 10. dopoldne v Tomšičevem drevoredu.

Mali oglasi. Vsaka beseda samo 50 par. Male oglase je treba poslati vsaj do četrta zjutraj in jih je treba plačati naprej.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru

v Gosposki ulici

njihov denarni zavod, kateremu lahko brez skrbi zaupajo svoje prihranke, če tudi so skromni.

Zvečer sta šla v gledališče. Igrali so opero. Ivanka je bila tako vesela in razburjena, da ni slišala godbe. V ušesih ji je zvenel žvenket zlatega denarja. Naslednjega dne Ivan ni imel sreče. Spočetka je sicer dobival, potem pa kar naprej izgubljal in zvečer je bil brez tisočakov, ki jih je bil prejšnji dan priigral. Ivanki tega ni povedal. Ko ga je prosila, naj ji da denar, da ga presteže, se je izvil z izgovorom, da bi morda nenadoma prišla v sobo sobarica in bi videla denar.

Cetrtega dne je Ivanka rekla:

— Nespametno bi bilo tako hitro oditi od tukaj, posebno če ti je sreča mila. Pomisli, koliko denarja bova nesla domov, če bova dalje časa ostala tukaj.

— Ne, Ivanka! Kar sva bila sklenila, bova izpolnila. Čez štiri dni odpotujeva.

— Kako stojiš z dobitki!

— Oh, ne vem! Imel sem gubitke, a se še držim v ravnotežju.

Tako je govoril ženi. V resnici je bilo drugače. Vse je splavalo po vodi. Ko je Ivanka zadnjega dne vprašala, koliko je priigral, ji je odvrnil:

— Ah, ne govoriva več o denarju! Pridi k meni in mi povej, ali se spominjaš najinega prvega potovanja v svet?

— Da, spominjam se!

— Ali se tudi spominjaš, kaj mi je zaklical Muzard v slovo?

— Ne, ne spominjam se.

— Zaklical mi je: »Ne veruj v denar!« Zdi se mi, da ga še sedaj slišim.

— Da, dragi, toda za srečo rabiva denar!

— Da, imaš prav, — se je trpko nasmehnil. — In jaz čutim, da bom zvečer priigral vse zlato, ki je nagomilano na mizi.

Strastno je objel ženo in šel v igralnico.

Ob petih je Ivanka prišla k možu in mu rekla:

— Ivan, pet je, in vlak...

On je ni poslušal. Nekaj časa ga je gledala, potem je pa šla na teraso...

Ob šestih je spet šla k njemu.

— Ura je šest in vlak...

Ivan ni odgovoril. Vrnila se je na teraso.

Med tem se je zvečerilo. Na terasi so zagorele svetiljke. Terasa se je polnila z gosti.

Hipoma se je zaslišal iz igralnice oster prasek. Ivanka je mislila, da se je razbila kaka svetiljka. Čez čas se je dvignila in šla v igralnico.

— Gospa, vaša igra je končana! — ji je prišel nasproti voditelj igranja.

Ivanka je tedaj opazila, da je možjevo mesto prazno.

Približal se ji je redar in jo tiho vprašal, ali je ona gospa Soléme. Ko je pritrdila, ji je rekel, naj gre v hotel, kamor so prenesli njenega moža — bolnega.

Ivanki se je zavrtelo v glavi. Srce ji je začelo močno biti. Spomnila se je na prejšnji prasek. Zbežala je iz igralnice in hitela v hotel.

Pri vratih svoje sobe je bolešno vzdihnila. Odprla jih je in na postelji zagledala nepremično truplo svojega moža. Ljudi je poslala iz sobe in ko je ostala sama, se ji je izvil iz prsi strašen krik:

— Ivan!

Nato se je onemoglo vrgla na posteljo...

XVIII.

Muzard je bil na postaji. Čakal je na brzovlak iz Nizze.

Ivanka mu je pisala in ga prosila, naj jo pride čakati, ker ob povratku noče srečati nikogar drugega ko njega.

Prišel je, s srcem polnim boli. Razmišljal je o tem, kako veliko je bilo to prijateljstvo, ki ga je dolga leta vezalo z nesrečnim Ivanom. Prijateljstvo žalostni konec ga je hudo pretreslo in čim več je

mislil nanj, tem bolj je obsojal Ivankino pohlepnost po denarju, ki ga je povzročila. In je dejal sam pri sebi: »Ne bom mogel molčati. Vprašal jo bom, kaj je naredila iz tega velikega, blagega otroka, ki je tako hrepel po življenju in sreči. Ona je vzlic svoji ljubki, otroški zunanosti divja zver.«

V tem hipu se je prikazal v daljavi dim. Kmalu na to je privozil na postajo pričakovani vlak. Muzard je opazoval potnike in iskal med njimi Ivanko. Hipoma se je zdrznil. Pri vlakcu je zagledal vdovo Elizabeto, ki je prožila roko drugi vdovi, blede, utrujeni. Šel jima je nasproti. Pogled na Ivanko je pretresel. Če si je prej dopovedoval, da bo Ivanki izpraznil vest, si je zdaj želel, da bi jo mogel potolažiti, a ni spravil besede iz sebe. Nekaj ga je dušilo. Molče je prijel ubogo vdovo za roko in jo peljal proti izhodu.

Pred postajo so se vsedli v avto in se peljali na tetin dom. Molčali so. Naposled se je Ivanka oglašila.

— Gospod Muzard, vi molčite? — je vprašala s tresočim se glasom. — Nimajte očitka za me?

Muzard je vzdrltel.

— Ne, nimam očitkov za vas — je odvrnil z glasom, ki je iz njega drhtelo sočutje.

— Ah, zakaj je to storil? — je vzkliknila Ivanka obupno. — Saj bi tudi v siromaštvu bila srečna. Jaz bi delala...

Umolknila je. Iz oči so ji privrele solze.

Gospa Elizabeta in Muzard sta jo s sočutjem gledala in pri tem mislila na isto stvar: da sa smrt meče pravo luč na denar.

Ivanka je zadušila bol, obrisala solze in nadaljevala:

— Zadnji dan je o vas govoril. Omenil je vaše zadnje besede, ki ste jih bili izgovorili ob slovesu, ko sva se bila peljala na ženitovanjsko potovanje: »Ne veruj v denar!« Ah, denar, nesrečni denar! Gospod Muzard, vi ste imeli prav. (Dalje sledi.)